

MARTIN HENDRIKSMA

KOP

ALFABET UITGEVERS

2026

1

De envelop ligt exact midden op de deurmat. Alsof de postbode zijn arm door de brievenbus heeft gewurmd om zijn post deze dag als een geschenk van een dierbare voor haar neer te leggen.

Ze loopt de gang door, bukt zich en tast naar het witte papier. De envelop blijkt lichter en dunner dan gedacht. Ze leest de letters op de voorkant en schrikt. Het is haar meisjesnaam die in nogal ruige pennenstreken over de envelop staat uitgeschreven: Lien Wolke.

Lien strijkt met haar vingers over de vezels van het papier. Terwijl ze vergeefs zoekt naar een persoon die zich achter het ongepolijste schrift zou kunnen verschuilen, wandelt ze met de envelop in haar hand de woonkamer binnen. Ze wurmt de nagel van haar rechterwijsvinger onder de flap en rukt die in één keer open.

In de envelop vindt ze één vel. De woorden zijn op een ouderwetse typemachine in korte regels letter voor letter het papier in gehamerd. Weinig interlinie, veel correcties. Zelfs zijn korte naam onder aan de brief bleef niet ongeschonden.

'*Edduy*' staat er. De u is met korte pennenstrepen doorgehaald.

Lien leest de brief, dan nog eens en nog eens. Eddy. Hoe durft hij.

Ze wil zijn brief meteen dumpen in de doos met oud papier in de gangkast om gewoon aan deze dinsdag te beginnen zoals ze van plan was: met haar ontbijtbord op tafel, de gedeukte blikken beschuitbus, het kuipje boter dat maar niet leegraakt, frambozenjam en de mannenstem die vanaf het dressoir de benedenverdieping vult.

'Het is kwart voor tien, lieve luisteraars, en blijft u vooral luisteren want binnen vijf minuten zullen we weten of het Mia Brandjes uit Boxtel is die er deze heerlijke, zonovergoten dag met de knaken vandoor gaat of dat het toch Nico Hee--'

In de abrupt invallende stilte loopt Lien terug naar tafel, nog steeds met de brief in haar hand. Ze aarzelt. Dan steekt ze de indringer onder de post van de Belastingdienst en de notaris weg in een la.

Het is een voorjaarsochtend met een zweem van groen in de bomen. Ook de mensen ontbotten na de winter. Hun stemmen op straat klinken luider en warmer.

Het eerste terras wordt uitgezet op het marktplein rond de kerk uit zestienzoveel, waarvan het verweerde steen bloost in de lentezon. Bakkers houden hun deuren open. De geur van versgebakken brood sliert als lokaas door de klinkerstraten.

Op haar oude Gazelle ploegt Lien door het centrum van de provinciestad waar ze sinds ruim tien jaar woont. Bij de Vroom & Dreesmann dwaalt ze afwezig door de voorjaarscollectie. Ze laat zich bij de viskraam te veel zalm aanpraten en verzeilt uiteindelijk voor een half waldkorn bij de bakker met zijn standaardgrappen. In de glanzende vitrines pronken zijn taartjes, gul afgebiesd met schuim en room. Vooruit, omdat het voorjaar is.

Lien legt een briefje van vijf op de toonbank en ontvangt de rijksdaalder aan wisselgeld.

Als ze het brood naast de zalm op de bodem van haar boodschappentas heeft gelegd, staat ze te dralen met het gebakje in haar hand. Waar kan ze het kwijt in haar tas? Boven op de walmende vis?

Achter haar kucht een volgende klant.

‘Zal ik het voor u naar huis dragen?’ roept de bakker. Zijn lach davert langs het op hoge planken uitgestalde brood. Lien stapt de zaak uit, vastbesloten er nooit meer binnen te komen.

Feilloos kent Lien de routes waarmee ze drukke kruispunten mijdt. Vandaag niet. Ze strandt in een al weken opgebroken straat. Ongeduldig klingelt even later een fietsbel achter haar voor een groen stoplicht. Ze trekt gehaast op, de zool van haar sandaal slappend op de trapper.

‘Sorry...’ roept ze over haar schouder. Zo ferm mogelijk trapt ze het kruispunt over.

‘Kattenlijf!’ meent ze nog te verstaan, voordat de auto’s vlak achter haar optrekken.

Eenmaal weer thuis snelt Lien naar de la, graait onder de blauwe enveloppen en leest de brief voor de vierde keer, alsof er iets anders in zou kunnen staan, een bijzin die ze over het hoofd heeft gezien.

Nee. Eddy’s voorstel staat er exact zo onbeholpen als ze het zich herinnert. Voor het eerst valt haar het ezelsoor op, linksboven. De goudgele gloed van een vlek, uitgestreken, ergens onder het midden van het vel. Koffie? Whisky?

Lien loopt naar de keuken. Behoedzaam trekt ze het hazelnootgebak uit het papier en vlijt het neer op een schotel. Ze vouwt een filter uit, strijkt de koffie af en giet koud water tot de tweede streep van het reservoir. Terwijl de koffie doorloopt, gaat Lien in een fauteuil zitten en duwt met haar tenen haar voeten uit de sandalen.

Vandaag heeft ze geen oog voor de aderen die de laatste

tijd in blekig blauw opbollen op de binnenkant van haar voet, noch voor de levervlekken op haar kuit. Nu is ze de Lien Wolke van bijna twintig. Het leven strekt zich voor haar uit als een oneindig veld met bloeiende klaver, zacht verend onder haar voeten.

Met haar vriendinnen van de wandelclub struint ze op een warme zondag in juni over de hei. Zij in een zelf genaaide zomerjurk. Ze voeren hoogdravende gesprekken over de liefde, gevolgd door een waterval van gegiechel.

Kijk, daar gaan ze zitten op een bankje onder een boom. Een thermosfles met lauwe limonade, vier bekers. Zij zal wel schenken. De enveloppen worden opgediept, de blauwe enveloppen van de luchtpost uit Nederlands-Indië met hun meisjesnamen er in kloeke letters op geschreven. Ze lezen elkaar de liefdesbetuigingen voor die elke brief besluiten, de een nog aandoenlijker dan de ander. Zwart-witfoto's gaan rond van groepjes soldaten die zo stoer mogelijk naar de camera kijken, als om de onrust te bezweren over wat er allemaal in hun brieven wordt verzwegen.

Ruim een week vertelt Lien aan niemand iets over de post op haar deurmat. Ze dwingt zichzelf elke dag opnieuw om niet in de la te kijken. Hij bestaat niet meer, Eddy's brief.

Ze slaapt slecht. Ze wandelt veel over de slingerdijken rond

haar woonplaats. Als het weer omslaat en grauwe wolken aan de einder opkroppen, blijft ze wandelen. De neerslaande regen lijkt haar niet te deren. De wind waait om haar heen.

Ook als de gescheiden buurvrouw komt theedrinken, blijft Lien zwijgen over de post. De buurvrouw die als vrijwilliger werkt voor de wereldwinkel en Lien – ‘Om je in deze verdrietige en eenzame tijd wat op te fleuren!’ – verrast met schots en scheef gebakken keramiek van weeskinderen uit Kameroen. De buurvrouw met haar verhalen over de gepensioneerde docent Frans en de rentenierende scheepsbouwer die beurtelings bij haar op de koffie komen.

‘Mag ik Johan niet eens naar jou doorverwijzen?’

De scheepsbouwer? Ze moet er niet aan denken.

Elk detail, elke karakterfeil heeft Lien al over de twee mannen gehoord. Het nekhaar dat oppluimt boven hun oudemannenruggen, hun drankzucht, hun verweerde minnaarshanden en – dat vooral – hun schrikbarende afhankelijkheid.

‘Ik heb ze allebei in mijn zak, Lien. Maar wat moet ik nu?’

Mond houden, denkt Lien. Opstaan. Wegwezen.

Als het smaragdgroen van haar buurvrouws jurk dan eindelijk verdwijnt achter het voordeurglas, kan Lien zichzelf niet langer bedwingen. Ze snelt naar de la. Er ligt niks, houdt ze zichzelf voor. Het is een zinsbegoocheling. Een droom die zich heeft opgewerkt uit een leven dat voorbij is, voorgoed voorbij, afgedaan, dood.

Op een avond belt Marit. Waarom ze een week niets van haar moeder heeft gehoord. Of ze soms ziek is.

Helemaal niet, hoort Lien zichzelf in de hoorn zeggen. Ze had het druk. De tuin. Haar wandelingen door de natuur, want rouw is een kilomagneet. Had ze al verteld dat ze met een cirkelrok haar werk als coupeuse weer heeft opgepakt?

Marit laat het erbij zitten, gelukkig. Hun gesprek neemt zijn vertrouwde wendingen. Eerst de voetbalwedstrijden van Liens beide kleinzonen. Dan volgt Marits bestaan als goudsmid, worstelend met de wensen van haar klanten en het vrije werk dat ze het liefst zou willen maken. Tot slot gaat het nog kort over provincieambtenaar Paul, haar schoonzoon met zijn montuurloze bril, die zich onverstoorbaar een weg blijft banen door de Brabantse bureaucratie.

En dan vertelt Lien op haar beurt over de perelaar die al machtig in bloei staat. Het boek dat ze leest van die Franse schrijfster, kom, hoe heet ze nou toch...

Nog vijf minuten en Marit zal haar een fijne avond wensen en voorlopig weer gerustgesteld ophangen.

‘Je bent wat... stil, afwezig,’ zegt Marit.

Eerst speelt Lien verbazing. Als dat niet overkomt, gooit ze het op haar vermoeidheid door het snoeiwerk in de tuin. Het gras dat woekert tussen de terrastegels. De Japanse sierkers, had ze er naar waarheid aan kunnen toevoegen, waar

ze gedachteloos twee meter in omhoog was geklommen om een opgeschoten tak af te knippen totdat ze doorkreeg hoe idioot hoog en gevaarlijk ze stond. Ineens begreep ze wat de fietser bij het stoplicht echt had gezegd.

Boom en incident laat ze tegenover haar dochter wijselijk achterwege.

‘Pas je goed op jezelf? Vraag anders een buurman om je te helpen bij de zwaardere klussen. Of ik vraag het aan Paul.’

Paul? Heeft die ooit een zaag in zijn kantooringers gehad?

Ze wil het gesprek naar een einde sturen als ze het er tot haar eigen ontzetting ineens uit flapt: Eddy’s brief.

Marit reageert verbluft. ‘Een oude vriend uit Indië, zeg je? Een vriend van wie?’

‘Papa,’ zegt ze. ‘Hij was een vriend van papa. Een van zijn beste vrienden geloof ik zelfs. Totdat er tussen hen iets schijnt te zijn... nou ja... misgelopen. Zoals dat soms gaat tussen mannen. Rivaliteit.’

‘Daar in die oorlog toen?’

‘Ja, in Indië nog.’

‘Weet je wat er tussen hen is misgegaan?’

‘Nee,’ antwoordt Lien. Je weet toch hoe papa was, wil ze zeggen, maar ze voelt hoe spieren haar keel dreigen dicht te knijpen en ze zwijgt – net op tijd.

‘Echt niet?’

‘Niet echt, nee, niet echt,’ mompelt ze schor.

Wanneer haar dochter al haar vragen heeft kunnen stellen

en Lien de meeste – maar zeker niet alle – naar eer en geweten heeft beantwoord, is er een kwartier later maar één slotsom.

‘Wat houdt je eigenlijk tegen, mam?’

Niets, denkt ze. Niets en tegelijk alles.

‘Ik weet het niet.’

‘Zo’n afspraak zoals die...’

‘Eddy.’

‘Zo’n afspraak zoals die Eddy voorstelt kan je toch ook helpen met... hoe zeg je dat, de verwerking?’ duwt Marit door. Ze las op ‘het internet’ over een ‘heel lekker visrestaurant’ in een dorp aan de rivier. ‘Schitterend uitzicht vanaf het terras. Genoeg te beleven mocht jullie gesprek een keer stilvallen. Bootjes. De veerpont. Fietzers. Ik breng je er zo heen in de Volf, een dik kwartier...’

‘Het internet...’ Marit zegt al maanden dat Lien samen met Paul een computer zou moeten kopen, maar waarom? ‘Moet zo’n plastic bak dan je vader vervangen?’ had Lien een keer door de telefoon teruggesnauwd. Sindsdien wordt het onderwerp angstvallig vermeden.

Het is donker geworden in huis. Op zoek naar houvast dwaalt Liens blik langs dierbare voorwerpen in de woonkamer. De kinderfoto’s van Marit en Ruben met een waas van zomersproeten op hun huid. Het Javanse houtsnijwerk dat zich dankzij klodders Velpen staande houdt, maar bij elke voorbij denderende vrachtwagen in elkaar kan zakken.

De voorwerpen hebben zich teruggetrokken in de sche-

mer, alsof ze Lien niet willen storen. Zelfs Sybolts portret vervaagt. Als een schim hangt hij schuin tegenover haar aan de muur, hoog boven de fauteuil.

Dan pas bemerkt Lien de stilte aan de andere kant van de lijn. Haar dochter verlangt antwoord. Haar dochter die wil dat Lien weer gelukkig wordt – nou ja, iets minder ongelukkig dan nu, dat zou al mooi zijn.

‘En...’ glipt Marits stem haar oor binnen, ‘... zal ik voor twee reserveren?’